

Notater i margen :

Utgivelsen av Hamsuns brev går sin gang, stadig utmerket redigert av professor Harald S. Næss. Nå i høst kom bind III som omfatter brev fra perioden 1908-1915.

Hamsun og musikk er tittelen på en bibliografi utarbeidet av musikkhistorikeren Ivar Roger Hansen ved Nasjonalbibliotekets avdeling i Mo i Rana. Bibliografien inneholder en beskrivelse av ca. 320 musikkverk inspirert av Knut Hamsuns diktning. Boka koster kr. 130,- og kan bestilles fra Lyd- og bildearkivet, Boks 278, 8601 Mo.

Professor em. Rolf Nyboe Nettum, en av Hamsun-Selskapets aktive medlemmer, holdt i mai en gjeste-forelesning ved universitetet i Frankfurt a.M. Tittel: «Hamsun som modernist».

Universitetet i Göttingen i Tyskland har i høst hatt et større Hamsun-arrangement, bl.a. med ei bokutstilling på utlån fra Universitetsbiblioteket i Tromsø. Sentrale drivkrefter bak arrangementet var norsklærerne ved Universitetet i Göttingen, Stefi Garman og Marit Stensland Schreier.

Nordiskseksjonen ved Universitetet i Tromsø har nå startet en tradisjon med en spesiell Hamsun-forelesning hver høst. I år ble forelesninga holdt av professor Harald S. Næss som selv sagt snakket om Hamsun som brevskriver.

Godt besøkt årsmøte i Hamsun-Selskapet

Uvanlig mange medlemmer møtte opp på Hamsun-Selskapets årsmøte 1996, avholdt i forbindelse med Hamsun-dagene på Hamarøy i august. Grunnen til det gode oppmøtet var utvilsomt at mange medlemmer ønsket å være med på en diskusjon om den amerikanske arkitekten Steven Holls utkast til Hamsun-senter i Hamsund. Etter ønske fra salen ble denne saken grundig diskutert. Diskusjonen endte med et enstemmig vedtak som i klare ordelag tok avstand fra Holls utkast.

Forøvrig forløp årsmøtet uten særlig dramatik. Styrets beretning ble tatt til etterretning, og styret fikk mye ros for det arbeid som var gjort i den siste 2-årsperioden. Ikke minst fikk styret ros for at utgiftene til administrasjon er holdt på et absolutt minimum. Imidlertid er det klart at skal Selskapet holde oppe sin aktivitet, vil det snart bli nødvendig å bevilge penger til sekretærhjelp.

Regnskapet viste en beholdning på 105.000 kroner pr. 1. januar 1996. Av dette utgjør Selskapets Stipendfond kr. 70.000. Regnskapet ble godkjent under forutsetning av at det ville foreligge revisorberetning innen utgangen av året. Den valgte revisor, Håvard Elvheim, Hamarøy, har 22. oktober revidert regnskapet og funnet alt i skjønneste orden.

Økt kontingent

Årskontingenten for enkeltmedlemmer ble vedtatt hevet fra 150 til 200 kroner, med særlig henvisning til de stadig økende portotakster, som jo representerer en vesentlig del av Selskapets driftsutgifter.

Etter at styret hadde redegjort for ulike sider ved Selskapets drift, ble

det vedtatt å fordele styrets arbeid på to sidestilte arbeidsgrupper, med innbyrdes nær kontakt.

Den ene gruppa skal være ansvarlig for Selskapets *faglige* aktivitet - det vil i første rekke si arrangement av seminarer, forberedelse av nye bøker i Selskapets skriftserie, utgivelse av Hamsun-Nytt, etc.

Den andre arbeidsgruppa skal i første rekke ta seg av administrasjonen av Selskapet, dvs. medlemsregister, purringsrutiner, medlemsverving, etc. Denne gruppa skal også ta seg av Selskapets forretningsmessige drift med salg av bøker, plakater, etc.

Gjenvalg

Under valget ble det sittende styret gjenvalgt, men supplert med to nye styremedlemmer, førsteamanuensis Even Arntzen, Tromsø, og universitetsstipendiat Lars Frode Larsen, Oslo. Disse to skal, sammen med Karl Erik Harr, inngå i den faglige arbeidsgruppa under ledelse av Nils M. Knutsen. Den økonomisk/administrative arbeidsgruppa ledes av Kåre-Bjørn Kongsnes, med Leif Gaarder og Torill Halmøy som øvrige medlemmer.

Stram og god bok om Knut Hamsun i bilder

Hamsun-bølgen ruller videre, og nye bøker dukker stadig opp. Ikke alle er like interessante og heller ikke like vederheftige, men her er plutselig ei bok som det er all grunn til å anbefale: *Hamsuns liv i bilder*, en biografi som kortfattet og poengtert forteller om Knut Hamsuns liv og forfatterskap.

Teksten er skrevet av Øystein Rottem, en av Europas ledende Hamsun-forskere i dag, og dessuten en rutinert journalist som både har blikk for de interessante poenger og evne til korte og konsise formuleringer. For den som vil skaffe seg oversikt over Hamsuns liv og verk, men som ikke vil gi seg i kast med de mer vidløftige biografier, må denne boka være et funn. Her er historia om Hamsun i komprimert og lettlest form.

Teksten suppleres og forsterkes av et stort billedmateriale som det - også for den som kjenner Hamsunlitteraturen ut og inn - er en sann svir å fordype seg i.

For det første har det skjedd noen små mirakler med alle de gamle bildene som vi kjenner fra før: I denne nye boka er billedkvaliteten blitt mye bedre, og formatet er også såpass generøst og stort at man virkelig får se detaljene.

Ukjent stoff

Men først og fremst fryder man seg over alle de ukjente bildene som er kommet med. Billedredaktør Sissel Falck har gjort et imponerende arbeid, bl.a. med å spore opp bilder av allverdens mennesker Hamsun sto i kontakt med og som det er interessant å se avbildet.

Bokhandler Mikal Urdal fra Tromsø, f.eks., som jeg har lest om i minst 30 år og aldri sett et bilde av, her er han plutselig, med praktfullt hel-skjegg kokett dandert i to omhyggelige spisser. Likeså den elskovssyke fru Anna Munch, som forfulgte og terroriserte Hamsun i årevis med anonyme brev og sladder, her er også hun, overraskende slank, forresten, siden hun av Hamsun ble beskrevet

som «en rød, fet flodhest».

Og her er dessuten en rekke av Hamsuns muntre svirebrødre, i tillegg til hans fiender, hans forbilleder og hans kolleger. De fabelaktige helsides portrettene av dikterkollegene Ibsen, Bjørnson og Strindberg er faktisk små opplevelser i seg selv. Dessuten er her gatepartier og bygninger som bringer oss nært inn på den tid og de forhold som teksten beskriver.

Denne strøm av bilder fører oss gjennom mange ti-år og er i grunnen en liten kavalkade av store og små navn fra norsk og skandinavisk kulturliv. Kavalkaden tar selvsagt også en tur innom den eldre Hamsuns politiske tragedie, så Quisling og Goebels er med, de også.

Stram og kresen bok

Med framveksten av moderne reproduksjonsteknikker er det naturlig at det i den store Hamsun-litteraturen også dukker opp billedbøker. Men billedbøker kan være så mangt: Det er ingen kunst å fylle ei bok med lekre, men egentlig nokså likegyldige kalenderbilleder som er uten nevneverdig sammenheng med det emne de

liksom skal belyse.

Slik er ikke denne boka.

Og dette er det som *virkelig* er imponerende ved boka til Øystein Rottem og Sissel Falck: Her er ingen forsøk på overfladisk publikumsfrierte gjennom innsmigrende fargebilder. Alt, også maleriene, er gjengitt i sort/hvitt, med en tidsriktig beige patina som gjør bildene myke, samtidig som Hamsuns samtid blir dobbelt nærværende; man sitter liksom og blar i hans

eget familie- og vennealbum. Dette gir boka en ekthet og en kresen stramhet som man bare blir mer og mer imponert av ettersom man leser.

Folkeopplysning

En billedbiografi er pr. definisjon ikke en tung, vitenskapelig avhandling, men derimot en kortfattet, lett tilgjengelig innføring i et livsløp. Men å skrive kort og lettfattelig er vanskeligere enn man skulle tro, særlig når emnet er så sammensatt og omstridt som i dette tilfelle.

Takket være sitt langvarige arbeid med Knut Hamsuns forfatterskap klarer Rottem å skrive kort uten å banalisere eller trivialisere sitt emne. Dette er virkelig folkeopplysning av utmerket kvalitet.

Og det er en type folkeopplysning som appellerer til flere typer lesere: Dette er ei bok for alle dem som vil ha hjelp til å orientere seg raskt om hovedtrekkene i Hamsuns liv og forfatterskap: Dette er også ei bok for de beleste Hamsun-kjennere som kan alt fra før: Denne boka til vil dere fryde dere over!

Nils M. Knutsen

HAMSUN- SELSKAPET

Hamsun-Selskapet ble stiftet under Hamsun-dagene på Hamarøy 1988, med det formål å arbeide for å utbre interessen for Knut Hamsuns forfatterskap.

Medlemskontingent:

Kr 200,- pr. år for enkeltmedlemmer, kr 250,- for par, kr 1 000,- for institusjoner. Bankkonto: 4612-20.89533.

Styre:

Nils M. Knutsen, Tromsø, leder
Kåre-Bjørn Kongsnes, Tromsø, nestleder
Karl Erik Harr, Kjerringøy
Torill Halmøy, Hamarøy
Leif Gaarder, Hamarøy
Even Arntzen, Tromsø
Lars Frode Larsen, Oslo

Varamedlemmer:

Henny Moan, Oslo
Ernst A. Mortensen, Alta
Helga Wiik, Hamarøy
Ole P. Førland, Oslo

Selskapets bok er blitt litt forsinket

Årets bok til Hamsun-Selskapets medlemmer er blitt litt forsinket. Boka, som inneholder alle foredragene fra litteraturseminaret under årets Hamsundager på Hamarøy, vil bli sendt ut til medlemmene i løpet av februar.

Useriøs Hamsun-bok

Som mange av Hamsun-Selskapets medlemmer sikkert har merket seg, har presse mannen Arne Tumyr fra Kristiansand i høst gitt ut ei omfangsrik bok med tittelen *Hamsun og hans kors*. Boka er nokså kaotisk, men handler i hovedsak om Hamsuns rolle under krigen. Tumyrs hovedpoeng er at da Hamsun i retten hevdet at han hadde forsøkt å appellere til de tyske myndighetene om benådning av dødsdømte norske krigsfanger, da var det blank løgn, en løgn som både Høyesterett og ettertidens Hamsun-forskere har latt seg lure av.

Det finnes nemlig ikke flugg av bevis for at Hamsun gjorde noe som helst for de dømte, hevder Tumyr. Riktignok siterer Tumyr selv ett av de telegrammene Hamsun sendte, uten at dette får ham til å moderere sitt standpunkt. Hamsuns appell til Hitler om å fjerne Terboven avfeies av Tumyr som «hjelpeløst snakk».

I sterke ordelag anklager Tumyr norske Hamsun-forskere og «en aktiv kulturelite» for bevisst å

ha hjulpet norske nazister med å villedde norsk ungdom mht. Hamsuns politiske holdninger. Ifølge Tumyr har alle norske forskere tatt feil mht. Hamsun. Den eneste som har rett, er Tumyr selv, og han har rett i alt.

Også Hamsun-Selskapet får på pukkelen. Vi beskyldes bl.a. for å være en flokk lokalpatriotiske svermere som forsøker å skjule Hamsuns politiske holdninger. Påstandene rammer ikke bare Hamsun-Selskapets medlemmer, men også de ca. 60 ulike forskere fra 9 ulike land som siden 1982 har forelest på Hamsun-Selskapets seminarer.

Tumyr hevder også (s.335) at det norske Hamsun-Selskapet i 1966 henvendte seg til en tysk kommune angående Hamsuns tyske svigersønn. Som vi alle vet, ble det norske Hamsun-Selskapet stiftet først i 1988.

Tumyr omtaler Hamsun i hånlige og nedsettende vendinger, men underlig nok vil han likevel ha et nasjonalt Hamsun-senter. Dette senteret skal ligge i Grimstad, og hovedgrunnen til det er at Hamsun hatet Nord-Norge og "flyktet" fra sin hjembygd i nord.

Tumyrs bok kan kort og godt karakteriseres som tøvete og useriøs. Hamsun-Selskapet har derfor ikke funnet noen grunn til å gå offentlig ut mot bokas påstander.

Stipend til Hamarøy Teaterlag

Under Hamsun-dagene på Hamarøy i august i år ble Hamsun-Selskapets stipend utdelt for 3. gang. Styret hadde i år vedtatt å gi stipendet på kr. 30.000 til Hamarøy Teaterlag. Teaterlaget har siden 1982 arbeidet seriøst og målbevisst med Hamsuns forfatterskap og på den måten vært et vesentlig bidrag til Hamsun-dagenes faglige suksess.

Hamsun-Selskapets stipend er tidligere tildelt visekunstneren Tove Karoline Knutsen (1992) og litteraturforskeren Lars Frode Larsen (1994).